

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδότησης 113/2024

**ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Ε΄ ΤΜΗΜΑ
Συνεδρίαση της 16ης Οκτωβρίου 2024**

Σύνθεση:

Προεδρεύων: Ευστράτιος Ηλιαδέλης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ., λόγω κωλύματος της Προέδρου του Τμήματος.

Μέλη: Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Αικατερίνη Γαλάνη, Περικλής Αγγέλου, Δημήτριος Καμάρης, Ουρανία Πατσοπούλου, Βασιλεία Πελέκου, Αγγελική Αναστοπούλου, Χρήστος Κοραντζάνης Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Σταυρούλα Καλαμπαλίκη, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός ερωτήματος: Το με αριθμό πρωτ. ΔΕΕΦ Β 1061519 ΕΞ 2024/23.5.2024 έγγραφο της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), Γενική Διεύθυνση Φορολογίας της Α.Α.Δ.Ε., Διεύθυνση Εφαρμογής Έμμεσης Φορολογίας / Τμήμα Β΄ Τελών και Ειδικών Φορολογιών.

Περίληψη ερωτήματος:

Ερωτάται:

i) αν ο συμβιβασμός μεταξύ της εταιρείας F. A και του Ελληνικού Δημοσίου, της καταβαλλόμενης αποζημίωσης, ποσού ύψους 17.101.314,00 ευρώ, περί του οποίου εκδόθηκε το με αριθμό 413/2023 πρακτικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, υπάγεται σε αναλογικό τέλος χαρτοσήμου 3% (πλέον 20% εισφοράς υπέρ ΟΓΑ και ήδη ΟΠΕΚΑ) σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1.δ΄ του άρθρου 13 του Κώδικα Χαρτοσήμου (ως ανεξάρτητη πράξη που γίνεται προς εξόφληση προηγούμενης οφειλής) ή εδράζεται στις συμβάσεις παραχώρησης 2015, αποζημίωσης 2020 και αποζημίωσης Α΄ εξαμήνου 2021 και ως εκ τούτου θεωρείται ότι απαλλάσσεται του τέλους χαρτοσήμου;

ii) αν ο συμβιβασμός μεταξύ της εταιρείας F. B και του Ελληνικού Δημοσίου της καταβαλλόμενης αποζημίωσης, ποσού ύψους 10.886.820,00 ευρώ, περί του οποίου εκδόθηκε το με αριθμό 414/2023 πρακτικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, υπάγεται σε αναλογικό τέλος χαρτοσήμου 3% (πλέον 20% εισφοράς υπέρ ΟΓΑ και ήδη ΟΠΕΚΑ), σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1.δ΄ του άρθρου 13 του Κώδικα Χαρτοσήμου (ως ανεξάρτητη πράξη που γίνεται προς εξόφληση προηγούμενης οφειλής) ή εδράζεται στις συμβάσεις παραχώρησης του 2015, αποζημίωσης 2020 και αποζημίωσης Α΄ εξαμήνου 2021 και ως εκ τούτου θεωρείται ότι απαλλάσσεται του τέλους χαρτοσήμου;

Στο παραπάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε΄) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Στο παραπάνω έγγραφο ερώτημα της υπηρεσίας και στα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

1. Μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου, του Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (εφεξής ΤΑΙΠΕΔ ή Παραχωρητής) και των εταιριών F. A και F. B (εφεξής από κοινού παραχωρησιούχοι) και των μετόχων τους έχουν συναφθεί οι από 14.12.2015 Συμβάσεις Παραχώρησης για την Αναβάθμιση, Συντήρηση, Διαχείριση και Λειτουργία των περιφερειακών αεροδρομίων Κρήτης, Ηπειρωτικής Ελλάδας και Ιονίου αφενός (F. A) και των περιφερειακών αεροδρομίων Αιγαίου αφετέρου (F. B), οι οποίες κυρώθηκαν με τα άρθρα 215 και 216 ν. 4389/2016 (Α΄94) αντίστοιχα και οι οποίες περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, όρους για την επίλυση των διαφορών (άρθρο 39.2: Επιτροπή Επίλυσης Τεχνικών Διαφορών, άρθρο 39.3: Διαιτησία) και για τον συμψηφισμό απαιτήσεων (άρθρο 44).

Στη συνέχεια και προς τον σκοπό της αντιμετώπισης των δυσμενών συνεπειών της πανδημίας Covid-19 οι εταιρείες F. A και F. B προσέφυγαν με τις από 11.05.2020 προσφυγές τους στην Επιτροπή Επίλυσης Τεχνικών Διαφορών (εφεξής ΕΕΤΔ) και ζήτησαν να υποχρεωθεί το Ελληνικό Δημόσιο να τους καταβάλει τα εκεί αναφερόμενα ποσά, ως αποζημίωση κατ' άρθρο 30.4 των Συμβάσεων Παραχώρησης, λόγω των ληφθέντων μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19.

Τα μέρη, μετά από διαπραγματεύσεις, συνήψαν δύο συμβάσεις και συγκεκριμένα α) την από 31.05.2001 σύμβαση αποζημίωσης, η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4810/2021 (Α΄10) και β) την από 01.09.2022 σύμβαση αποζημίωσης με τις

οποίες συμφωνήθηκε η καταβολή αποζημιώσεων στους Παραχωρησιούχους «λόγω των ληφθέντων μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19 για το έτος 2020 στο πλαίσιο των Συμβάσεων Παραχώρησης» και «λόγω των ληφθέντων μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19 για το πρώτο εξάμηνο του 2021» αντίστοιχα, εφεξής Συμφωνίες Αποζημίωσης.

2. Κατόπιν αυτών, η ΕΕΤΔ συνεκδικάζοντας τις ανωτέρω προσφυγές των εταιρειών F. A και F. B και με συμμετοχή του ΤΑΙΠΕΔ, που παρενέβη στη διαδικασία υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, εξέδωσε το από 7.4.2023 πόρισμά της, με το οποίο δέχθηκε ομόφωνα ότι η πανδημία και τα μέτρα που έλαβε το Δημόσιο για την αντιμετώπισή της αποτελούν Γεγονός Ευθύνης Δημοσίου κατά το άρθρο 3.1 των Συμβάσεων Παραχώρησης, ότι ειδικότερα για το β' εξάμηνο του 2021 ισχύουν οι ίδιες προϋποθέσεις που δημιούργησαν την ευθύνη του Δημοσίου για το προηγούμενο χρονικό διάστημα και επεδίκασε:

α) στην F. A το ποσό των 20.765.882 ευρώ (αντί του αιτηθέντος ποσού των 24.430.449,08 ευρώ), νομιμοτόκως από 16.01.2023 και μέχρι την εξόφληση, ως αποζημίωση περιόδου 01.07.2021 έως 31.12.2021.

β) στην F. B το ποσό των 13.219.710 ευρώ (αντί του αιτηθέντος ποσού των 15.552.600,60 ευρώ) νομιμοτόκως από 16.01.2023 και μέχρι την εξόφληση, ως αποζημίωση περιόδου 01.07.2021 έως 31.12.2021.

Κατά του ανωτέρω πορίσματος ασκήθηκαν ενώπιον του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου (ICC) αντίθετες προσφυγές των μερών και ειδικότερα: α) οι από 05.05.2023 αιτήσεις διαιτησίας του Ελληνικού Δημοσίου κατά των εταιρειών F. A και F. B (27778 /ELU & 27779/ELU) και β) οι από 08.05.2023 αιτήσεις διαιτησίας των εταιρειών F. A και F. B κατά του Ελληνικού Δημοσίου και του ΤΑΙΠΕΔ (27783/ ELU & 27784/ELU).

3. Με τις από 20.04.2023 εξώδικες αιτήσεις τους οι ανωτέρω εταιρείες πρότειναν στο Ελληνικό Δημόσιο τα ακόλουθα:

α) Η F. A τον περιορισμό της αποζημίωσης στο ποσό των 18.330.605,00 ευρώ, το οποίο θα καταβληθεί δια συμψηφισμού¹ με τυχόν οφειλές της εταιρείας από οποιονδήποτε λόγο και αιτία, χωρίς τους ήδη γεννηθέντες τόκους υπερημερίας και χωρίς την επιδικασθείσα δικαστική δαπάνη της διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής, αλλά μόνο με τόκους υπερημερίας που θα δημιουργηθούν από τη στιγμή της τυχόν

---

¹ Ο οποίος ρητά προβλέπεται στο άρθρο 44 των Συμβάσεων Παραχώρησης

συμφωνίας με το Ελληνικό Δημόσιο και μέχρι τον πλήρη συμψηφισμό του παραπάνω ποσού.

β) Η F. B τον περιορισμό της αποζημίωσης στο ποσό των 11.669.395,00 ευρώ, το οποίο θα καταβληθεί δια συμψηφισμού με τυχόν οφειλές της εταιρείας από οποιονδήποτε λόγο και αιτία, χωρίς τους ήδη γεννηθέντες τόκους υπερημερίας και χωρίς την επιδικασθείσα δικαστική δαπάνη της διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής, αλλά μόνο με τόκους υπερημερίας που θα δημιουργηθούν από τη στιγμή της τυχόν συμφωνίας με το Ελληνικό Δημόσιο και μέχρι τον πλήρη συμψηφισμό του παραπάνω ποσού.

Από τις έγγραφες απαντήσεις των συναρμόδιων υπηρεσιών προκύπτει ότι μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου (Πυροσβεστικού Σώματος) και των εταιρειών έχουν συναφθεί οι από 12.05.2022 συμβάσεις παροχής υπηρεσιών διάσωσης και πυρόσβεσης, διάρκειας μέχρι 31.12.2027 και με ετήσιο οικονομικό αντάλλαγμα (αποζημίωση) όσον αφορά την F. A ύψους 6.103.247 ευρώ και όσον αφορά την F. B ύψους 7.053.753 ευρώ, καταβλητέο από την κάθε εταιρεία στις 30 Νοεμβρίου κάθε έτους.

4. Με το με αριθ. 413/2023 Πρακτικό, το οποίο εγκρίθηκε από τους συναρμόδιους Υπουργούς, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, γνωμοδότησε τα ακόλουθα:

α) Να γίνει μερικά δεκτή η από 20.04.2023 εξώδικη αίτηση της F. A για τη συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς της με το Ελληνικό Δημόσιο, επί της οποίας διαφοράς εκκρεμούν οι σχετικές διαιτητικές δίκες με αριθμούς 27778/ELU και 27783/ELU. β) Να παραιτηθεί το Ελληνικό Δημόσιο από την 05.05.2023 αίτηση διαιτησίας κατά της FRAPORT A ενώπιον του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου του ICC και γ) Το Ελληνικό Δημόσιο να καταβάλει στην FRAPORT A το συνολικό ποσό 17.101.314,00 ευρώ απόκως.

Ειδικότερα, από το ποσό αυτό α) ποσό 6.103.247,00 ευρώ θα εξοφληθεί στις 30.11.2023 με συμψηφισμό με την ισόποση απαίτηση του Ελληνικού Δημοσίου κατά της F. A από την ετήσια αποζημίωση έτους 2023 που πηγάζει από την από 12.05.2022 Σύμβαση Παροχής Υπηρεσιών Διάσωσης και Πυρόσβεσης μεταξύ της F. A και του Ελληνικού Δημοσίου (Πυροσβεστικού Σώματος) και β) το υπόλοιπο ποσό των 10.998.067,00 ευρώ θα καταβληθεί από το Ελληνικό Δημόσιο την 01.04.2024.

Με το με αριθ. 414/2023 Πρακτικό, το οποίο επίσης εγκρίθηκε από τους συναρμόδιους Υπουργούς στις 22.12.2023, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους γνωμοδότησε τα ακόλουθα:

α) Να γίνει μερικά δεκτή η από 20.04.2023 εξώδικη αίτηση της F. B για τη συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς της με το Ελληνικό Δημόσιο, επί της οποίας διαφοράς εκκρεμούν οι σχετικές διαιτητικές δίκες με αριθμούς 27779/ELU και 27784/ELU. β) Να παραιτηθεί το Ελληνικό Δημόσιο από την 05.05.2023 αίτηση διαιτησίας κατά της F. B και γ) Το Ελληνικό Δημόσιο να καταβάλει στην F. B το συνολικό ποσό 10.886.820,00 ευρώ ατόκως.

Ειδικότερα, από το ποσό αυτό α) ποσό 7.053.753,00 ευρώ θα εξοφληθεί στις 30.11.2023 δια συμψηφισμού με την ισόποση απαίτηση του Ελληνικού Δημοσίου κατά της F. B από την ετήσια αποζημίωση έτους 2023 που πηγάζει από την από 12.05.2022 Σύμβαση Παροχής Υπηρεσιών Διάσωσης και Πυρόσβεσης μεταξύ της F. B και του Ελληνικού Δημοσίου (Πυροσβεστικού Σώματος) και β) το υπόλοιπο ποσό των 3.833.067,00 ευρώ θα καταβληθεί από το Ελληνικό Δημόσιο την 01.04.2024.

Κατόπιν των με αριθμό 413/2023 και 414/2023 Πρακτικών του ΝΣΚ και σύμφωνα με τα οριζόμενα σε αυτά, οι εταιρείες με τα με αριθ. 163 και 156 πρακτικά του Διοικητικού Συμβουλίου της 8ης. 01.2024 αποδέχθηκαν ρητά και ανεπιφύλακτα τα ως άνω πρακτικά του ΝΣΚ και τους όρους τους και παραιτήθηκαν από κοινού με το Ελληνικό Δημόσιο στις 29.01.2024 από τις από 05.05.2023 και 08.05.2023 αντίστοιχα αιτήσεις στη Διαιτησία ενώπιον του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου του ICC.

5. Στη συνέχεια του εγγράφου με το οποίο υποβάλλεται το εξεταζόμενο ερώτημα, η ερωτώσα υπηρεσία επικαλείται τις διατάξεις των άρθρων 1, 2 παρ.2, 33 παρ.2 και 37 του Κώδικα Τελών Χαρτοσήμου [(ΚΝΤΧ) Α'239] καθώς και τις έννοιες των νομικών όρων «συμβιβασμός» και «συμψηφισμός» οι οποίες αντιμετωπίζονται από τον ΚΝΤΧ ως ανεξάρτητες συμβάσεις και ως εκ τούτου υπόκεινται σε αναλογικό τέλος χαρτοσήμου 3% ή 2% (πλέον 20% εισφοράς υπέρ ΟΓΑ και ήδη ΟΠΕΚΑ) κατά τις διακρίσεις των άρθρων 13 παρ.1α ή 15 παρ.1α του ΚΝΤΧ και ακολούθως θέτει τον προβληματισμό της εάν, κατόπιν των 413/2023 και 414/2023 Πρακτικών του ΝΣΚ, οι συμβιβασμοί αυτοί μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών υπάγονται σε τέλος χαρτοσήμου, ως ανεξάρτητες πράξεις που γίνονται προς εξόφληση προηγούμενης οφειλής ή εδράζονται στα άρθρα 30 και 43.1.7. των συμβάσεων παραχώρησης 2015, αποζημίωσης 2020 και αποζημίωσης Α' εξαμήνου 2021 και ως εκ τούτου θεωρείται ότι απαλλάσσονται του τέλους χαρτοσήμου.

Κατά την άποψη της υπηρεσίας, δεν προκύπτει απαλλαγή από τα τέλη χαρτοσήμου για τη συμβιβαστική επίλυση των διαφορών μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και των εταιρειών F. A και F. B, σε συνέχεια των 413/2023 και 414/2023 Πρακτικών του ΝΣΚ, παρά μόνο για την καταβολή των σχετικών αποζημιώσεων, δεδομένου ότι πρόκειται για δύο συναλλαγές ανεξάρτητες και αυτοτελείς, η κάθε μία από τις οποίες τυγχάνει ιδιαίτερης φορολογικής αντιμετώπισης.

Το παραπάνω ερώτημα υποβλήθηκε κατόπιν του με αριθ. πρωτ. 140668ΕΜΠ/4.4.2024 εγγράφου αιτήματος των ανώνυμων εταιρειών F. A και F. B προς την ΑΑΔΕ με το οποίο ζητήθηκε από τη φορολογική αρχή να επιβεβαιώσει ότι η καταβολή των σχετικών αποζημιώσεων σε εκτέλεση των 413/2023 και 414/2023 Πρακτικών του ΝΣΚ απαλλάσσονται των τελών χαρτοσήμου.

Νομοθετικό πλαίσιο

6. Στα άρθρα 1, 2, 12, 13, 14, 15 και 37 του π.δ. 28/29 Ιουλίου 1931 «Περί κώδικος των νόμων περί τελών και χαρτοσήμου (Κ.Ν.Τ.Χ, Α΄239),όπως αυτά ισχύουν, ορίζονται τα ακόλουθα:

Άρθρο 1. *«Φόρος υπό το όνομα τέλος χαρτοσήμου επιβάλλεται κατά τα εν τω παρόντι νόμω οριζόμενα επί των αυτώ καθοριζομένων εγγράφων.»*

Άρθρο 2 *« 1. Τα τέλη χαρτοσήμου διακρίνονται εις αναλογικά και εις πάγια. Ως αναλογικά τέλη κατά τον παρόντα νόμον νοούνται τα υπολογιζόμενα εις ποσοστόν επί της τοις σημαινομένοις εγγράφοις εκφραζομένης χρηματικής αξία .2. Εξαιρούνται του τέλους χαρτοσήμου το Δημόσιον, οι Δήμοι και αι Κοινότητες...»*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

Τέλη χαρτοσήμου εν γένει

I. Αναλογικά τέλη χαρτοσήμου

α) Αναλογικά τέλη των αστικών εγγράφων

Άρθρο 12: *«1. Επί των συμβολαίων και των εγγράφων, των κατονομαζομένων εν τω επομένω άρθρ. 13, το τέλος ορίζεται εις 3% της εν αυτοίς διαλαμβανομένης αξίας εις δραχμάς».*

Άρθρο 13: *« "Εις το κατά την παρ. 1 του προηγουμένου άρθρ. 12 τέλος υπόκεινται".
1.α. Πάσα σύμβασις, οιοιδήποτε αντικειμένου, συναπτομένη είτε απ' ευθείας, είτε διά δημοσίου συναγωνισμού ή πάσα εξόφλησις συμβάσεως ή σχετική προς την σύμβασιν απόδειξις, εφ' όσον καταρτίζονται εγγράφως και δη είτε διά δημοσίου, είτε δι' ιδιωτικού καθ' οιοιδήποτε τύπον συντεταγμένου εγγράφου. Εξαιρούνται:...»*

Άρθρο 14 : «1. Επί των εμπορικών και λοιπών εγγράφων και πράξεων, των κατονομαζομένων εν τω επομένω άρθρ. 15, το τέλος ορίζεται εις (1%) "2%" της εν αυτοίς διαλαμβανομένης αξίας εις δραχμές».

Άρθρον 15 : «"Εις το κατά την παράγρ. 1 του προηγουμένου άρθρ. 14 τέλος υπόκεινται:".

1.α. Πάσα σύμβασις, οιοιδήποτε αντικειμένου, συναπτομένη είτε απ'ευθείας, είτε διά δημοσίου συναγωνισμού μεταξύ εμπόρων, μεταξύ εμπόρου και εμπορικής εταιρίας πάσης φύσεως, μεταξύ εμπορικών εταιριών πάσης φύσεως, αφορώσα αποκλειστικώς εις την ασκουμένην υπ' αυτών εμπορίαν και μεταξύ τρίτου εν γένει και ανωνύμου εταιρίας ή πάσα εξόφλησις συμβάσεως ή σχετική προς την σύμβασιν απόδειξις, εφ' όσον καταρτίζονται εγγράφως και δη είτε δια δημοσίου είτε δι' ιδιωτικού καθ' οιονδήποτε τύπον συντεταγμένου εγγράφου. Εξαιρούνται:..»

Άρθρο 37 : «1. Επί συμβολαίων εν οις συμβάλλεται το δημόσιον, οι δήμοι και αι κοινότητες ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή άλλα πρόσωπα απαλλασσόμενα τελών χαρτοσήμου, το τέλος καταβάλλει το έτερον συμβαλλόμενον μέρος, ωσαύτως δε και επί των προς το δημόσιον, τον δήμον ή την κοινότητα ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή άλλα πρόσωπα απαλλασσόμενα τελών χαρτοσήμου, εξοφλητικών αποδείξεων και επί λογαριασμών υποκειμένων εις τέλος, τούτο καταβάλλεται υπό του ετέρου μέρους.».

7. Στο άρθρο όγδοο του β.δ. 6/7.6.1951 (Α' 168) «Περί τροποποιήσεως του Κώδικος των Νόμων περί τελών χαρτοσήμου» ορίζεται :

«1. Επί συμβιβασμών μετά του Δημοσίου, των Δήμων ή Κοινοτήτων, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των Ιερών Ναών, των Ιερών Μονών, των θρησκευτικών, εθνωφελών, κοινωφελών, φιλανθρωπικών, εκπαιδευτικών και νοσηλευτικών ιδρυμάτων ή οργανισμών, των ημεδαπών Τραπεζών και των εν Ελλάδι εργαζομένων αλλοδαπών Τραπεζών, το τέλος χαρτοσήμου υπολογίζεται επί του ποσού του καταβαλλομένου εις τον συμβιβαστικώς ικανοποιούμενον ή επί της αξίας του εις αυτόν αναγνωριζομένου και μεταβιβαζομένου δικαιώματος.»

8. Στα άρθρα 2, 440 και 871 του ΑΚ ορίζονται τα ακόλουθα:

Άρθρο 2: «Ο νόμος ορίζει για το μέλλον, δεν έχει αναδρομική δύναμη και διατηρεί την ισχύ του εφόσον άλλος κανόνας δικαίου δεν τον καταργήσει ρητά ή σιωπηρά.»

Άρθρο 440: « Ο συμψηφισμός επιφέρει απόσβεση των μεταξύ δύο προσώπων αμοιβαίων απαιτήσεων, όσο καλύπτονται, αν είναι ομοειδείς κατά το αντικείμενο και ληξιπρόθεσμες.»

Άρθρο 871: «Με τη σύμβαση του συμβιβασμού οι συμβαλλόμενοι διαλύουν με αμοιβαίες υποχωρήσεις μια φιλονικία τους ή μία αβεβαιότητα για κάποια έννομη σχέση. Με αβέβαιη σχέση εξομοιώνεται και η επισφαλής απαίτηση.»

9. Κατά την ταυτόσημη διατύπωση των άρθρων 3, 30.4.1, 41.1 και 43.1.7 των Συμβάσεων Παραχώρησης ορίζονται τα ακόλουθα:

«3.1 Ορισμοί

Οι όροι που χρησιμοποιούνται στην παρούσα Σύμβαση έχουν την έννοια που τους αποδίδεται παραπλεύρως εκτός εάν απαιτείται άλλως από την παρούσα Σύμβαση.

...Ως Γεγονός Ευθύνης Δημοσίου νοείται κάθε γεγονός που ρητά αναφέρεται στην παρούσα σύμβαση ως Γεγονός Ευθύνης Δημοσίου, καθώς και κάθε γεγονός (συμπεριλαμβανομένων Γεγονότων Καθυστέρησης και της Υποχρέωσης του Φορέα Παροχής Αεροναυτιλιακών Υπηρεσιών να παρέχει την Απαιτούμενη Χωρητικότητα Ελέγχου Εναέριας Κυκλοφορίας σύμφωνα με το Άρθρο 30.6 το οποίο (α) δεν είναι Γεγονός Αθέτησης Υποχρεώσεων Δημοσίου για το οποίο έχει επιδοθεί Ειδοποίηση Καταγγελίας, (β) δεν είναι κίνδυνος του Παραχωρησιούχου στο πλαίσιο της παρούσας Σύμβασης ούτε προκαλείται από τον Παραχωρησιούχο ή κάποιιο(-ο) πρόσωπο(-α) που χρησιμοποιεί για την υλοποίηση της Παραχώρησης (συμπεριλαμβανομένου του Ανεξάρτητου Μηχανικού) ή (γ) δεν είναι Γεγονός Ανωτέρας Βίας, τις οικονομικές συνέπειες του οποίου αναλαμβάνει ο Παραχωρησιούχος, και το οποίο έχει δυσμενή επίδραση στα έσοδα του Παραχωρησιούχου στη διάρκεια της Παραχώρησης ή /και επηρεάζει ουσιωδώς τη παροχή των Υπηρεσιών Αεροδρομίου...»

«30.4.1 Εάν κατά τη διάρκεια της Περιόδου Παραχώρησης ο Παραχωρησιούχος αποδείξει ότι λόγω Γεγονότος Ευθύνης Δημοσίου μειώθηκαν τα Έσοδά του, συμπεριλαμβανομένων των Μειώσεων λόγω Ανεπαρκών Επιδόσεων τις οποίες υπέστη αποκλειστικά λόγω Γεγονότος Ευθύνης Δημοσίου, το Δημόσιο θα αποζημιώσει τον Παραχωρησιούχο με ποσό ίσο με τη διαφορά ανάμεσα στα Έσοδα που πραγματοποιήθηκαν κατά την Τριμηνιαία Περίοδο στην οποία ανέκυψε το εν λόγω γεγονός ή κατά οποιαδήποτε Τριμηνιαία Περίοδο στην οποία το εν λόγω γεγονός ή οι συνέπειες αυτού συνέχισαν να υφίστανται, με βάση την πρόβλεψη Εσόδων στο Οικονομικό Μοντέλο για την ίδια περίοδο. Ωστόσο, για τον υπολογισμό της αποζημίωσης την οποία ενδέχεται να δικαιούται ο Παραχωρησιούχος για τις Ζημίες που υπέστη λόγω Γεγονότος Ευθύνης Δημοσίου, θα ληφθούν υπόψη και θα συμψηφιστούν οι πληρωμές προς τον Παραχωρητή οι οποίες ενδέχεται να

προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του Άρθρου 29 (Πληρωμές) για την περίοδο για την οποία υπολογίζεται η αποζημίωση».

«41.1 Η παρούσα σύμβαση διέπεται από το Ελληνικό Δίκαιο. Από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του κυρωτικού νόμου, η παρούσα Σύμβαση διέπεται πρωτίστως από τις διατάξεις του κυρωτικού νόμου, ο οποίος ως ειδικότερος, θα υπερισχύει έναντι οποιασδήποτε άλλης διάταξης, με εξαίρεση τυχόν κανόνες αμέσου εφαρμογής της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και τους νόμους περί Καταστημάτων Αφορολογήτων Ειδών...»

«43.1.7 Όλες οι πληρωμές από το Δημόσιο αναφορικά με αποζημιώσεις οποιοδήποτε είδους δυνάμει των άρθρων 30 (Αποζημιώσεις) 33 (Καταγγελία από το Δημόσιο-Συνέπειες), 34 (Καταγγελία από τον Παραχωρησιούχο-Συνέπειες), 35 (Αποζημίωση λόγω παρατεταμένης Ανωτέρας Βίας) και 41.3.1. θα πραγματοποιούνται σε εκκαθαρισμένα κεφάλαια ελεύθερα και απαλλαγμένα από μειώσεις λόγω τελών χαρτοσήμου ή χρεώσεων και αμοιβών τρίτου, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες απαιτείται από τη νομοθεσία. Εάν ισχύει τέλος χαρτοσήμου, χρέωση ή αμοιβή τρίτου κατά τη στιγμή της πληρωμής, το ποσό της αποζημίωσης θα αυξηθεί κατά το ποσό του εν λόγω τέλους χαρτοσήμου, χρέωσης ή αμοιβής τρίτου».

10. Στο άρθρο πρώτο του ν. 4810 /2021 (Α' 107) «Οικονομική αποκατάσταση παραχωρησιούχων αεροδρομίων λόγω των συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 για το έτος 2020» ορίζονται τα ακόλουθα:

Άρθρο πρώτο

«Κύρωση σύμβασης αποζημίωσης παραχωρησιούχου

Κυρώνεται και αποκτά ισχύ νόμου η σύμβαση με αντικείμενο την αποζημίωση παραχωρησιούχου λόγω των ληφθέντων μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 για το έτος 2020, στο πλαίσιο εκτέλεσης των συμβάσεων παραχώρησης για την αναβάθμιση, συντήρηση, διαχείριση και λειτουργία των δεκατεσσάρων (14) Περιφερειακών Αεροδρομίων Αιγαίου, Κρήτης, Ηπειρωτικής Ελλάδας και Ιονίου, μαζί με τα προσαρτώμενα σε αυτήν Παραρτήματα I και II, τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα και ενιαίο σύνολο με αυτήν, που υπογράφηκε στην Αθήνα την 31η Μαΐου 2021, μεταξύ αφενός, της Ελληνικής Δημοκρατίας και της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Ταμείο Αξιοποίησης της Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Ανώνυμη Εταιρεία» (ΤΑΙΠΕΔ Α.Ε.), και αφετέρου, της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «F. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «F.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ Β ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», το κείμενο της οποίας ακολουθεί, μαζί με τα προσαρτώμενα σε αυτήν Παραρτήματα Ι και ΙΙ, τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα και ενιαίο σύνολο με αυτήν:

ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΙΟΥΧΟΥ ΛΟΓΩ ΤΩΝ ΛΗΦΘΕΝΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19 ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2020 ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ 14 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΚΡΗΤΗΣ, ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΙΟΝΙΟΥ.

Η παρούσα σύμβαση (εφεξής η «Συμφωνία») συνάπτεται στην Αθήνα σήμερα την 31η του μηνός Μαΐου του έτους 2021, ΜΕΤΑΞΥ ΑΦ` ΕΝΟΣ

(1) Της Ελληνικής Δημοκρατίας (εφεξής το «Ελληνικό Δημόσιο» ή το «Δημόσιο»), νομίμως εκπροσωπούμενης ...

(2) Της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «ΤΑΜΕΙΟ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» (εφεξής «Παραχωρητής» ή «ΤΑΙΠΕΔ»), συσταθείσας δυνάμει του νόμου 3986/2011 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως 152Α/1.7.2011), ...

ΚΑΙ ΑΦ` ΕΤΕΡΟΥ

(3) Της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «F. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ Α ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» που έχει συσταθεί σύμφωνα με τους νόμους της Ελλάδας, ... και της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «F. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ Β ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», που έχει συσταθεί σύμφωνα με τους νόμους της Ελλάδας, ... και οι δύο ως άνω εταιρείες εφεξής καλούμενες ο «Παραχωρησιούχος» ή η «Εταιρεία»), από κοινού εφεξής τα «Συμβαλλόμενα Μέρη» ή απλώς «Μέρη»

Ι. ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ

1.Ότι την 14 Δεκεμβρίου 2015, το Δημόσιο, ο Παραχωρητής και ο Παραχωρησιούχος συνήψαν τις Συμβάσεις Παραχώρησης (εφεξής από κοινού οι «Συμβάσεις Παραχώρησης» ή «ΣΠ») για την Αναβάθμιση, Συντήρηση, Διαχείριση και Λειτουργία των Περιφερειακών Αεροδρομίων Αιγαίου, Κρήτης, Ηπειρωτικής Ελλάδας και Ιονίου. 2...3...4...5...6...7...10...

11.Ότι από το άρθρο 30.4.1 των ΣΠ (Γεγονότα Ευθύνης Δημοσίου - Αποζημίωση Δραστηριοτήτων Παραχώρησης) προκύπτει ότι «Εάν κατά τη διάρκεια της Περιόδου Παραχώρησης ο Παραχωρησιούχος αποδείξει ότι λόγω Γεγονότος Ευθύνης Δημοσίου μειώθηκαν τα Έσοδά του, συμπεριλαμβανομένων των Μειώσεων λόγω

Ανεπαρκών Επιδόσεων τις οποίες υπέστη αποκλειστικά λόγω Γεγονότος Ευθύνης Δημοσίου, το Δημόσιο θα αποζημιώσει τον Παραχωρησιούχο με ποσό ίσο με τη διαφορά ανάμεσα στα Έσοδα που πραγματοποιήθηκαν κατά την Τριμηνιαία Περίοδο στην οποία ανέκυψε το εν λόγω γεγονός ή κατά οποιαδήποτε Τριμηνιαία Περίοδο στην οποία το εν λόγω γεγονός ή οι συνέπειες αυτού συνέχισαν να υφίστανται, με βάση την πρόβλεψη Εσόδων στο Οικονομικό Μοντέλο για την ίδια περίοδο. Ωστόσο, για τον υπολογισμό της αποζημίωσης την οποία ενδέχεται να δικαιούται ο Παραχωρησιούχος για τις Ζημίες που υπέστη λόγω Γεγονότος Ευθύνης Δημοσίου, θα ληφθούν υπόψη και θα συμψηφιστούν οι πληρωμές προς τον Παραχωρητή οι οποίες ενδέχεται να προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του Άρθρου 29 (Πληρωμές) για την περίοδο για την οποία υπολογίζεται η αποζημίωση.12...

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΩΣ ΑΝΩ ΛΟΓΟΥΣ ΤΑ ΜΕΡΗ ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΜΟΛΟΓΗΣΑΝ ΤΑ ΕΞΗΣ:

II. ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΙΟΥΧΟΥ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ

II. 1 Ετήσια Αμοιβή Παραχώρησης...

19. Προκειμένου ο Παραχωρησιούχος να βρεθεί σε οικονομική θέση κατά το δυνατόν ισοδύναμη με εκείνην στην οποία θα περιερχόταν κατ' εφαρμογή του άρθρου 30.4 των ΣΠ αφού αποδέχεται να μην αποζημιωθεί κατά τις διατάξεις του άρθρου 30.4.2 των ΣΠ που είναι δυσμενέστερες για το Δημόσιο, ο Παραχωρησιούχος δεν θα οφείλει και δεν θα καταβάλει την Ετήσια Αμοιβή Παραχώρησης για τα Έτη Παραχώρησης 2019, 2020 και 2021 και θα γίνουν και οι απαραίτητες λογιστικές και φορολογικές διευθετήσεις. Εάν η επιβατική κίνηση του έτους 2021 στα Περιφερειακά Αεροδρόμια, όπως υπολογίζεται κατά τη λήξη του εν λόγω έτους, υπολείπεται των 30,8 εκατομμυρίων επιβατών, ο Παραχωρησιούχος δεν θα οφείλει και δεν θα καταβάλει την Ετήσια Αμοιβή Παραχώρησης για το Έτος Παραχώρησης 2022.

II.2 Μεταβλητή Αμοιβή Παραχώρησης

20. Για τους ίδιους ως άνω λόγους, ο Παραχωρησιούχος συμψηφίζει την αποζημίωσή του με την Μεταβλητή Αμοιβή Παραχώρησης που προβλέπεται στο Άρθρο 3.1 των ΣΠ, η οποία πλέον θα οφείλεται σε σχέση με κάθε Έτος Παραχώρησης μόνον μετά την τέταρτη επέτειο της αντίστοιχης Ημερομηνίας Έναρξης Παραχώρησης (δηλαδή για το έτος 2022 και μετά)...

II.3 Ανάκαμψη της επιβατικής κίνησης το Έτος 2021

21. Αν και κατόπιν του εμβολιαστικού προγράμματος σε Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο επίπεδο αναμένεται ανάκαμψη της επιβατικής κίνησης και των Εσόδων στα

Περιφερειακά Αεροδρόμια, στην περίπτωση που λόγω τυχόν μέτρων του Δημοσίου για την αντιμετώπιση της Πανδημίας COVID-19 και των συνεπειών αυτής η επιβατική κίνηση συνεχίζει να είναι μειωμένη σε σχέση με τις προβλέψεις πριν την Πανδημία COVID-19, με αποτέλεσμα τα EBITDA του Παραχωρησιούχου να υπολείπονται των προβλεπομένων EBITDA στο Οικονομικό Μοντέλο για τη χρήση 01.01.2021-31.12.2021, τα Μέρη θα εξετάσουν καλόπιστα μετά το πέρας της θερινής περιόδου 2021 την ικανοποίηση τυχόν δικαιωμάτων καθώς και την εκπλήρωση τυχόν υποχρεώσεων τους σύμφωνα με τις ΣΠ, ενώ τυχόν αποζημίωση του Παραχωρησιούχου, αφού συμφωνηθεί εγγράφως, θα μπορεί να συμφηφισθεί με οποιαδήποτε Ετήσια ή Μεταβλητή Αμοιβή Παραχώρησης και μετά το έτος 2022 και στην περίπτωση αυτή θα προβλεφθεί αντίστοιχος Μηχανισμός Ελέγχου σύμφωνα με την κατωτέρω παράγραφο 22.....22....23...24...25...

26. Η κατά το Άρθρο II Αποζημίωση, συνιστά πλήρη συμφωνία για τις απώλειες του Παραχωρησιούχου κατά το έτος 2020 και ο Παραχωρησιούχος δηλώνει και δεσμεύεται, ότι, υπό την προϋπόθεση ότι η παρούσα Συμφωνία θα κυρωθεί με νόμο, παραιτείται από οποιαδήποτε περαιτέρω αξίωση αναφορικά με την απώλεια εσόδων, τις ζημίες από τις καθυστερήσεις των Έργων και κάθε άλλη ζημία, που υπέστη ή θα υποστεί κατά το έτος 2020 εξαιτίας των μέτρων αντιμετώπισης της Πανδημίας COVID-19 και των συνεπειών αυτής εντός του 2020, καθώς και από κάθε άλλη αξίωση για το χρονικό αυτό διάστημα, επιφυλασσόμενος εντούτοις, κάθε σχετικού δικαιώματος και αξιώσεώς του για το επέκεινα (του 2020) χρονικό διάστημα...

34. Η παρούσα Συμφωνία απαλλάσσεται από την καταβολή τελών χαρτοσήμου αλλά και από οποιοδήποτε άλλο τέλος και φόρο...»

11. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 29 της Σύμβασης Αποζημίωσης Α΄ εξαμήνου 2021 «29. Η παρούσα συμφωνία γίνεται σε εκτέλεση του άρθρου 21 της από 31.05.2021 αποζημιωτικής συμφωνίας η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 1 ν. 4810/25.06.2021. Το Δημόσιο και το ΤΑΙΠΕΔ θεωρούν με βάση το από 26.01.2022 αίτημα αποζημιώσεως του Παραχωρησιούχου ότι υφίσταται υποχρέωση αποζημιώσεως προς αυτόν μόνο για το πρώτο εξάμηνο του 2021 σύμφωνα με τις προβλέψεις της παρούσας συμφωνίας. Ο Παραχωρησιούχος επιφυλάσσεται σχετικώς για κάθε τυχόν νόμιμο δικαίωμά του και για το δεύτερο εξάμηνο του 2021».

12. Στα άρθρα 3, 4, 5, 6, 7 και 9 του ν.4831/2021 (Α' 170) «Οργανισμός του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (ΝΣΚ) και κατάσταση των λειτουργιών και των υπαλλήλων του και άλλες διατάξεις» ορίζονται τα ακόλουθα:

Άρθρο 3: «Το ΝΣΚ αποτελεί ενιαία ανώτατη Αρχή του Κράτους, υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Οικονομικών και εδρεύει στην Αθήνα. Αποστολή του, σύμφωνα με το άρθρο 100Α του Συντάγματος, είναι ιδίως, η δικαστική υποστήριξη και εκπροσώπηση του Δημοσίου, η αναγνώριση απαιτήσεων κατά του Δημοσίου ή ο συμβιβασμός σε διαφορές με αυτό...»

Άρθρο 4: «1 Στην αρμοδιότητα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ανήκει η νομική υποστήριξη του Κράτους και ιδίως: α)... β)... γ) η αναγνώριση απαιτήσεων κατά του Δημοσίου δ) ο δικαστικός και εξώδικος συμβιβασμός του Δημοσίου,...»

Άρθρο 5: «1. Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, ως συλλογικό όργανο, λειτουργεί σε Ολομέλεια (Πλήρη, Τακτική Α` και Β` και Διακοπών), Τμήματα και Τριμελείς Επιτροπές.2...»

Άρθρο 6: «1. Οι Τριμελείς Επιτροπές γνωμοδοτούν με Πρακτικό: α) Για τη συμβιβαστική επίλυση διαφορών ή την αναγνώριση απαιτήσεων κατά του Δημοσίου και των φορέων των οποίων η νομική υποστήριξη ανήκει στο ΝΣΚ, τη μη άσκηση αγωγών ή άλλων ένδικων βοηθημάτων, την παραίτηση από αγωγές ή άλλα ένδικα βοηθήματα, που ασκήθηκαν, την αποδοχή αγωγών ή άλλων ένδικων βοηθημάτων που ασκήθηκαν κατά του Δημοσίου και των παραπάνω φορέων, εφόσον το οικονομικό αντικείμενο της υπόθεσης υπερβαίνει τις είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ και δεν ξεπερνά τις διακόσιες πενήντα χιλιάδες (250.000) ευρώ β)...»

Άρθρο 7: «1. Τα Τμήματα γνωμοδοτούν: α) Σε υποθέσεις, που δεν υπάγονται στο άρθρο 6 ή παραπέμπονται σε αυτά από την Τριμελή Επιτροπή, β)...»

Άρθρο 9: «...9. Τα Πρακτικά, μετά από την έγκρισή τους, δεν υπόκεινται σε οποιονδήποτε άλλον έλεγχο από όργανο ή Αρχή και αναρτώνται στο διαδίκτυο, εφόσον αφορούν σε υποθέσεις χρηματικού αντικειμένου άνω των διακοσίων πενήντα χιλιάδων (250.000) ευρώ. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών το παραπάνω ποσό μπορεί να αναπροσαρμόζεται. Το Δημόσιο, οι Ανεξάρτητες Αρχές και τα Ν.Π.Δ.Δ. συμμορφώνονται υποχρεωτικά προς το περιεχόμενο των Πρακτικών που έχουν εγκριθεί. Τα Πρακτικά σε δικαστικές και εξώδικες υποθέσεις αποτελούν, μετά την πάροδο εξήντα (60) ημερών από την έγκρισή τους, εκτελεστούς τίτλους. Για τη συμμόρφωση προς αυτά και την εκτέλεσή τους, εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 1, 4 και 5 του ν. 3068/2002 (Α` 274).10...»

Ερμηνεία και Εφαρμογή Διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, τους όρους των Συμβάσεων Παραχώρησης που κυρώθηκαν με τον ν.4389/2016, καθώς και τους όρους της από 31.5.2021

Σύμβασης Αποζημίωσης που κυρώθηκαν με τον ν. 4810/2021, ερμηνευόμενες αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και του όλου νομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν, και την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών, που τέθηκαν υπόψη των μελών του Τμήματος από την ερωτώσα Υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

13. Με το π.δ. 28/1931 «Περί κώδικος νόμων περί Τελών Χαρτοσήμου» (Κ.Ν.Τ.Χ.), επιβλήθηκε φόρος επί των συναλλαγών και ειδικότερα επί των εγγράφων που περιέχουν αστικές ή εμπορικές πράξεις ή συναλλαγές, με την ονομασία «τέλος χαρτοσήμου» (βλ. Π. Ρέππα, Φορολογία χαρτοσήμου 4η έκδ. σελ. 64-66).²

Τα τέλη χαρτοσήμου διακρίνονται σε αναλογικά και πάγια. Αναλογικά είναι τα τέλη χαρτοσήμου που υπολογίζονται σε ποσοστό επί της χρηματικής αξίας που αναγράφεται στο έγγραφο (ΝΣΚ 102/2022)

Όπως δε έχει κριθεί κατά την έννοια των διατάξεων 1,12,13 παρ.1α,14,15 παρ.1α του ΚΝΤΧ ερμηνευόμενων ενόψει και της εκ του ΚΝΤΧ βασικής αρχής της τυπικότητας, σε τέλη υπόκεινται κατά κανόνα τα έγγραφα περί της σύναψης των συμβάσεων και όχι απλώς οι συνομολογούμενες συμβάσεις (ΣΤΕ 190/2009, 1966/1998 7μελ., 73/1990, 1368/ 1989, 2230/1988, 2746/1987) και η πραγματική βάση καταλογισμού τελών χαρτοσήμου ορισμένης σύμβασης περιλαμβάνει αφενός μεν τα πραγματικά στοιχεία που συγκροτούν κατά νόμο την έννοια της υποκειμένης

---

² Ήδη με το άρθρο 33 του ν. 5135/2024 (Α'147) από την 1η Ιανουαρίου 2025 καταργούνται το π.δ. της 28ης Ιουλίου 1931 «περί Κώδικος των νόμων περί Τελών Χαρτοσήμου» (Α' 239), όλες οι ειδικότερες διατάξεις που προβλέπουν την επιβολή τέλους χαρτοσήμου σε διάφορες συναλλαγές, καθώς και κάθε κανονιστική πράξη που έχει εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση αυτών και ρυθμίζει θέματα φορολογίας τέλους χαρτοσήμου, και όπου γίνεται αναφορά σε «τέλος χαρτοσήμου», νοείται εφεξής το «Ψηφιακό Τέλος Συναλλαγής» σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 32 του νόμου αυτού. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του νόμου αυτού επιδιώκεται η επιβολή ενός ενιαίου φόρου συναλλαγών, συμβάσεων και πράξεων που απαριθμούνται περιοριστικά στον νόμο και δεν υπάγονται σε άλλους έμμεσους φόρους (Φόρος Προστιθέμενης Αξίας, ειδικός φόρος κατανάλωσης, φόρος μεταβίβασης ακινήτων, φορολογία κεφαλαίου) ενώ, κρίνεται απαραίτητη η αντικατάσταση του ισχύοντος Κώδικα Νόμων Τελών Χαρτοσήμου, του οποίου οι απαρχαιωμένες διατάξεις δεν απηχούν τα τρέχοντα συναλλακτικά δεδομένα.

σε τέλη σύμβασης, αφετέρου δε τη διαπίστωση της ύπαρξης εγγράφου (ΟΛΝΣΚ 58/2014, ΣΤΕ 1715/85).

Με τις διατάξεις του Κώδικα Χαρτοσήμου και άλλων νομοθετημάτων προβλέπονται ορισμένες απαλλαγές από τα τέλη χαρτοσήμου που διακρίνονται σε υποκειμενικές, αντικειμενικές και συμβατικές. Οι τελευταίες είναι αυτές που έχουν καθιερωθεί με συμβάσεις που έχουν κυρωθεί με νόμους. Τούτο διότι, οι φορολογικές απαλλαγές και συνεπώς και οι απαλλαγές από τέλη χαρτοσήμου, πρέπει να ορίζονται πάντοτε με νόμο και όχι με σύμβαση. (Ρέππα, Φορολογία Χαρτοσήμου, σελ.44-51, πρβλ.ΣΤΕ 3253/ 1975, 1770/1989, ΑΠ 1627/1995).

14. Συμβιβασμός που καταρτίστηκε εκτός του πλαισίου της εκκρεμούς δίκης φέρει το χαρακτήρα εξώδικου συμβιβασμού και κρίνεται ως σύμβαση κατά τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου κατά τα άρθρα 871 και 872 ΑΚ. Κατά το άρθρο 871 ΑΚ, με τη σύμβαση του συμβιβασμού, οι συμβαλλόμενοι διαλύουν, με αμοιβαίες υποχωρήσεις, μια έριδά τους ή μια αβεβαιότητα, για κάποια έννομη σχέση, αρκεί το αντικείμενο της σύμβασης αυτής να μην έχει εξαιρεθεί από την ιδιωτική πρωτοβουλία, γιατί, στην αντίθετη περίπτωση, η εν λόγω σύμβαση θεωρείται σαν να μην έγινε (άρθρα 174 και 180 ΑΚ). Με αβέβαιη σχέση εξομοιώνεται και η επισφαλής απαίτηση. Από τη διάταξη αυτή σαφώς συνάγεται ότι προϋπόθεση του συμβιβασμού είναι, πλην άλλων, και η συμφωνία των ενδιαφερομένων για τον τερματισμό της μεταξύ τους φιλονικίας ή αβεβαιότητας ως προς κάποια έννομη σχέση, με αμοιβαίες υποχωρήσεις. Οι αμοιβαίες υποχωρήσεις των συμβαλλομένων θεωρούνται κατά την κοινή αντίληψη και μπορεί να είναι νομικής ή πραγματικής φύσης. Αρκεί το ένα συμβαλλόμενο μέρος να προβαίνει σε μια θυσία, γιατί σε αντίστοιχη θυσία προβαίνει και το άλλο συμβαλλόμενο μέρος. Η υποχώρηση μπορεί να συνίσταται και στην παραίτηση του συμβαλλόμενου από τα ένδικα μέσα κατά οριστικής ή και τελεσίδικης απόφασης (ΑΠ 1257/2017, ΑΠ 313/2013). Η υποχώρηση στην οποία προβαίνει το ένα μέρος δεν είναι απαραίτητο να είναι ισάξια προς την υποχώρηση του άλλου μέρους (μεταξύ άλλων ΑΠ 125/2022).

Για τη σύναψη της σύμβασης συμβιβασμού απαιτείται πρόταση ενός των συμβαλλομένων μερών με περιεχόμενο την, διά αμοιβαίων υποχωρήσεων, διάλυση της έριδας ή αβεβαιότητας και αποδοχή αυτής από το έτερο μέρος (ΑΠ 1075/2023, 1005/2019, ΑΠΟΛ 578/1980, ΕφΑθ. 2363/2024).

Ο συμβιβασμός ως ανεξάρτητη και αυτοτελής σύμβαση υπόκειται σε αναλογικό τέλος κατά τις διακρίσεις των διατάξεων των άρθρων 13 παρ.1α,δ ή 15 παρ.1α του ΚΝΤΧ. Τα ίδια ισχύουν και επί συμψηφισμού.

15. Κατά τις προπαρατεθείσες διατάξεις (παρ.13) το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους έχει ως βασική αποστολή την δικαστική υπεράσπιση των συμφερόντων του Ελληνικού Κράτους και την νομική υποστήριξή του, όντας ο νομικός παραστάτης του. Στο πλαίσιο της αποστολής αυτής έχει απονεμηθεί διαχρονικώς στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους μεταξύ άλλων η αναγνώριση απαιτήσεων κατά του Δημοσίου και ο δικαστικός και εξώδικος συμβιβασμός του Δημοσίου. Περαιτέρω, τα πρακτικά γνωμοδοτήσεων σε δικαστικές και εξώδικες υποθέσεις μετά από την έγκρισή τους δεν υπόκεινται σε έλεγχο, η Διοίκηση συμμορφώνεται υποχρεωτικά προς το περιεχόμενό τους, αποτελούν δε μετά την πάροδο εξήντα ημερών από την έγκρισή τους τίτλους εκτελεστούς (ΣΤΕ 2131/2016, 434/2019).

16. Στο πλαίσιο του Προγράμματος Ιδιωτικοποιήσεων το Ταμείο Αξιοποίησης της Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ-Παραχωρητής),³ διεξήγαγε διαγωνιστική διαδικασία για την κατακύρωση παραχώρησης προς εκμετάλλευση και παροχή υπηρεσιών σε σχέση με τη λειτουργία και συντήρηση των Περιφερειακών Αεροδρομίων Κρήτης, Ηπειρωτικής Ελλάδας και Ιονίου, όπως επίσης και των Περιφερειακών Αεροδρομίων Αιγαίου κατόπιν της οποίας το Ελληνικό Δημόσιο, ο Παραχωρητής, οι ανώνυμες εταιρείες F.A Ανώνυμη Εταιρεία και F.B. Ανώνυμη Εταιρεία και οι μέτοχοί τους συνήψαν Συμβάσεις Παραχώρησης για την «Αναβάθμιση, Συντήρηση, Διαχείριση και Λειτουργία περιφερειακών αεροδρομίων Κρήτης, Ηπειρωτικής Ελλάδας και Ιονίου» (Σύμβαση Παραχώρησης Α) και για την «Αναβάθμιση, Συντήρηση, Διαχείριση και Λειτουργία περιφερειακών αεροδρομίων Αιγαίου» (Σύμβαση Παραχώρησης Β).

Το Ελληνικό Δημόσιο με τις πιο πάνω συμβάσεις απέβλεπε πρωτίστως στην εξυπηρέτηση δημοσιονομικών στόχων επιδιώκοντας με τη συγκέντρωση δημοσίων εσόδων να ενισχυθεί αποφασιστικά η προσπάθεια διαχείρισης του δημόσιου χρέους και αποκατάστασης της οικονομικής αξιοπιστίας της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΝΣΚ 134/2018, 73/2024).

---

³ του οποίου σκοπός είναι η αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων της ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου προς αποπληρωμή του δημόσιου χρέους.

Οι ανωτέρω συμβάσεις έχουν ως υπερέχον αντικείμενο αυτό της παραχώρησης δημόσιας υπηρεσίας, ήτοι του δικαιώματος για τη χρηματοδότηση, αναβάθμιση, συντήρηση, διαχείριση και λειτουργία των Περιφερειακών Αεροδρομίων, συμπεριλαμβανομένου του αποκλειστικού δικαιώματος εκμετάλλευσης των Δραστηριοτήτων Παραχώρησης στα Περιφερειακά Αεροδρόμια, η παραχώρηση δε περιλαμβάνει και άλλα δικαιώματα, μεταξύ των οποίων α) το αποκλειστικό δικαίωμα επιβολής και είσπραξης των Αερολιμενικών Τελών από τους Χρήστες για ίδιο λογαριασμό, με την επιφύλαξη των διατάξεων της εν λόγω Σύμβασης Παραχώρησης και των δικαιωμάτων των Κατόχων Δικαιωμάτων Αεροδρομίου, β) το δικαίωμα εμπορικής εκμετάλλευσης των Υπηρεσιών Αεροδρομίου σε κάθε Περιοχή Παραχώρησης σε κάθε Περιφερειακό Αεροδρόμιο και γ) την άσκηση κάθε άλλης δραστηριότητας ή επιχειρηματικής δραστηριότητας που παραθέτει ο Παραχωρησιούχος στο Επιχειρηματικό Σχέδιό του ή που κοινοποιεί στον Παραχωρητή για την αύξηση των εσόδων από τα Περιφερειακά Αεροδρόμια (ΝΣΚ 134/2018).

17. Οι ανωτέρω Συμβάσεις Παραχώρησης Α και Β κυρώθηκαν με τον ν.4389/2016 (άρθρα 215 και 216) και τροποποιήθηκαν με τις από 24.3.2017 Συμβάσεις, που κυρώθηκαν με τον ν. 4478/2017 (άρθρα 84 και 85) με έναρξη ισχύος του κυρωτικού νόμου, δέκα (10) ημέρες μετά τη δημοσίευσή του και, όπως ρητά προβλέφθηκε, οι συμβάσεις αυτές είναι αποτέλεσμα πλήρους συμφωνίας μεταξύ των μερών και πρέπει να ερμηνεύονται σύμφωνα με τις αρχές της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών προς ικανοποίηση του δημοσίου συμφέροντος και της συνέχειας της παραχωρούμενης δημόσιας υπηρεσίας. Επιπλέον, προβλέφθηκε ότι οι έννομες σχέσεις που πηγάζουν από την εν λόγω σύμβαση διέπονται από τις διατάξεις του κυρωτικού νόμου, ο οποίος, ως ειδικότερος, υπερισχύει έναντι οποιασδήποτε άλλης διάταξης, πλην των κανόνων άμεσης εφαρμογής της ευρωπαϊκής νομοθεσίας (άρθρο 41.1) (ΝΣΚ 63/2022 σκ.24).

18. Μεταξύ των ειδικότερων όρων των Συμβάσεων Παραχώρησης συμπεριλαμβάνονται εκείνοι των άρθρων 3.1, 30.4.1 σύμφωνα με τους οποίους, κατά τη ρητή γραμματική τους διατύπωση, εάν κατά τη διάρκεια της Περιόδου Παραχώρησης ο Παραχωρησιούχος αποδείξει ότι λόγω Γεγονότος Ευθύνης Δημοσίου μειώθηκαν τα έσοδά του, συμπεριλαμβανομένων των Μειώσεων λόγω Ανεπαρκών Επιδόσεων τις οποίες υπέστη λόγω Γεγονότος Ευθύνης Δημοσίου, το Δημόσιο θα αποζημιώσει τον Παραχωρησιούχο με ποσό ίσο με τη διαφορά ανάμεσα

στα Έσοδα που πραγματοποιήθηκαν κατά την Τριμηνιαία Περίοδο στην οποία ανέκυψε το εν λόγω γεγονός ή κατά οποιαδήποτε Τριμηνιαία Περίοδο στην οποία το εν λόγω γεγονός ή οι συνέπειες αυτού συνέχισαν να υφίστανται, με βάση την πρόβλεψη Εσόδων στο Οικονομικό Μοντέλο για την ίδια περίοδο, για τον υπολογισμό δε της αποζημίωσης την οποία ενδέχεται να δικαιούται ο Παραχωρησιούχος για τις Ζημίες που υπέστη λόγω Γεγονότος Ευθύνης Δημοσίου, θα ληφθούν υπόψη και θα συμψηφιστούν, οι πληρωμές προς τον Παραχωρητή οι οποίες ενδέχεται να προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του Άρθρου 29 (Πληρωμές) για την περίοδο για την οποία υπολογίζεται η αποζημίωση. Η αποζημίωση δε αυτή, συγκαταλέγεται σε εκείνες του όρου 43.1.7 των Σ.Π. που θα πραγματοποιούνται σε εκκαθαρισμένα κεφάλαια ελεύθερα και απαλλαγμένα από μειώσεις λόγω τελών χαρτοσήμου ή χρεώσεων και αμοιβών τρίτου, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες απαιτείται από τη νομοθεσία. Εάν ισχύει τέλος χαρτοσήμου, χρέωση ή αμοιβή τρίτου κατά τη στιγμή της πληρωμής, το ποσό της αποζημίωσης θα αυξηθεί κατά το ποσό του εν λόγω τέλους χαρτοσήμου, χρέωσης ή αμοιβής τρίτου.

19. Από τους όρους της σύμβασης και τη συνδυασμένη ερμηνεία αυτών συνάγεται ότι σκοπός των συμβαλλόμενων μερών ήταν να υπάρχει σαφής και προκαθορισμένος, κατά το δυνατόν, τρόπος εξέλιξης αυτής, εξασφαλίζοντας στους παραχωρησιούχους ασφαλές και προβλέψιμο πλαίσιο ανάπτυξης των δραστηριοτήτων τους και των οικονομικών απολαβών τους από την παραχώρηση. Προκειμένου δε να επιτευχθεί ο στόχος αυτός προβλέφθηκε μηχανισμός αποκατάστασης των τυχόν επιβλαβών για τα οικονομικά συμφέροντα της εταιρίας ζημιών από γεγονότα ευθύνης του αντισυμβαλλόμενου, καθώς και μηχανισμός επαναφοράς των οικονομικών και λοιπών συνθηκών, όπως αυτές είχαν διαμορφωθεί κατά το χρόνο κατάρτισης της σύμβασης και δημοσίευσης του κυρωτικού νόμου με κύριο σκοπό τη διατήρηση ισορροπίας στις σχέσεις των συμβαλλομένων (ΝΣΚ 63/2022 σκ.25)

20. Στο πλαίσιο αυτό προβλέφθηκε ρητά ότι σε περίπτωση που ο Παραχωρησιούχος αποδείξει ότι τα έσοδά του μειώθηκαν για Ζημίες που υπέστη λόγω Γεγονότος Ευθύνης Δημοσίου, η αποζημίωση από το Ελληνικό Δημόσιο θα συγκαταλέγεται σε εκείνες του όρου 43.1.7 των Σ.Π. που θα πραγματοποιούνται σε εκκαθαρισμένα κεφάλαια ελεύθερα και απαλλαγμένα από μειώσεις λόγω τελών χαρτοσήμου ή χρεώσεων και αμοιβών τρίτου, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες

απαιτείται από τη νομοθεσία. Περαιτέρω υπήρξε ρητή πρόβλεψη ότι εάν ισχύει τέλος χαρτοσήμου, χρέωση ή αμοιβή τρίτου κατά τη στιγμή της πληρωμής, το ποσό της αποζημίωσης θα αυξάνεται κατά το ποσό του εν λόγω τέλους χαρτοσήμου, χρέωσης ή αμοιβής τρίτου (στην ουσία πρόκειται περί καθορισμού του ποσού της αποζημίωσης, βλ. ΝΣΚ 584/1975). Επομένως, με τους παραπάνω όρους τα συμβαλλόμενα μέρη συμφώνησαν και συναποδέχθηκαν μετά από τις μεταξύ τους διαπραγματεύσεις ότι η αποζημίωση σε περίπτωση συνδρομής Γεγονότος Ευθύνης Δημοσίου θα απαλλάσσεται από μειώσεις λόγω τέλους χαρτοσήμου.

Επιπλέον, με τη νομοθετική κύρωση των συμφωνιών, οι διατάξεις κάθε συμφωνίας απέκτησαν τυπική δύναμη νόμου, ισχύουν έναντι πάντων και ως μεταγενέστερες και ειδικότερες κατισχύουν κάθε άλλης διάταξης έχουσας την αυτή ή κατώτερη τυπική ισχύ που ρυθμίζει τα ίδια ζητήματα κατά διάφορο τρόπο από το χρόνο ισχύος της (ΝΣΚ 134/2018 με παραπομπή σε νομολογία και βιβλιογραφία).

21. Περαιτέρω, με το άρθρο πρώτο του ν. 4810/2021(Α΄107) κυρώθηκε και απέκτησε ισχύ νόμου η από 31.05.2021 σύμβαση αποζημίωσης για την οικονομική αποκατάσταση παραχωρησιούχων αεροδρομίων λόγω των ληφθέντων μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού Covid-19 για το έτος 2020, στο πλαίσιο εκτέλεσης των Συμβάσεων Παραχώρησης. Σύμφωνα με αυτήν την Σύμβαση Αποζημίωσης το Δημόσιο αποδέχθηκε και συνομολόγησε ότι τα μέτρα που έλαβε προς αντιμετώπιση της πανδημίας και οι συνέπειες αυτών στην επιβατική κίνηση των αεροδρομίων αποτελούν Γεγονός Ευθύνης Δημοσίου. Κατά την ταυτότητα της αξιολογούμενης ρύθμισης στην αιτιολογική έκθεση του νόμου αυτού *«...Από την έναρξη της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 και για το έτος 2020 το Δημόσιο, στο πλαίσιο των ενωσιακών, αλλά και των παγκοσμίως ληφθέντων μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας, έχει εκδώσει πληθώρα κανονιστικών διατάξεων και ρηματικών διακοινώσεων (NOTAMS) με τις οποίες τίθενται πολλοί και ποικίλοι περιορισμοί στην ελεύθερη μετακίνηση των αεροσκαφών και των επιβατών, καθιστώντας έτσι τις αεροπορικές μετακινήσεις σχεδόν απαγορευτικές. Λόγω των ως άνω μέτρων του Ελληνικού Δημοσίου για την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού COVID -19 και των συνεπειών τους στην επιβατική κίνηση των δεκατεσσάρων αεροδρομίων (14) αεροδρομίων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους 2020, το Ελληνικό Δημόσιο κρίνει ότι συντρέχει το προβλεπόμενο στο άρθρο 3.1 των συμβάσεων παραχώρησης «Γεγονός Ευθύνης Δημοσίου»»* ενώ αμέσως κατωτέρω, το πρόβλημα που αντιμετωπίζει η αξιολογούμενη ρύθμιση, παρατίθεται ως εξής:

«...μετά το ξέσπασμα της πανδημίας..μειώθηκε παγκοσμίως η επιβατική κίνηση στα αεροδρόμια. Ειδικά στα αεροδρόμια που διαχειρίζεται ο παραχωρησιούχος...,η επιβατική κίνηση περιορίστηκε για το έτος 2020 σε ποσοστό 70% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του έτους 2019 και σε ποσοστό 72,1% σε σχέση με τις προβλέψεις του οικονομικού μοντέλου. Σύμφωνα με την υπό στοιχεία... έκθεση «Επισκόπηση των Εκτιμώμενων Οικονομικών Συνεπειών της Πανδημίας COVID - 19 στα 14 Περιφερειακά Αεροδρόμια της Ελλάδος που διενεργήθηκε από την εταιρεία «D.» κατόπιν της ανάθεσης που έγινε σε εκείνην από το ΤΑΙΠΕΔ με αντικείμενο την αξιολόγηση των οικονομικών συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού στα δεκατέσσερα (14) περιφερειακά αεροδρόμια της Ελλάδας, τα πραγματοποιηθέντα κέρδη ...υπολείπονται των προβλεφθέντων κατ' εφαρμογή του από 30.03.2020 κοινοποιηθέντος προς το Ελληνικό Δημόσιο και το ΤΑΙΠΕΔ Οικονομικού Μοντέλου...»

Από την αντικειμενική θεώρηση της ανωτέρω Συμφωνίας Αποζημίωσης και την αιτιολογική έκθεση του κυρωτικού νόμου προκύπτει ότι, πρόκειται για ρυθμίσεις που αφορούν σε στρατηγικής σημασίας υποδομές και με τις οποίες επιδιώκεται η αντιμετώπιση των συνεπειών που επήλθαν από την πανδημία τόσο στην παγκόσμια επιβατική κίνηση όσο και στην επιβατική κίνηση των Περιφερειακών Αεροδρομίων της Ελλάδας.

Στο πλαίσιο αυτό συμπεριελήφθη όρος, ειδικότερος εκείνου των Συμβάσεων Παραχώρησης, στην παράγραφο 34 της Συμφωνίας Αποζημίωσης (άρθρο πρώτο του ν. 4810/2021), όπου επαναλαμβάνεται ρητά ότι η παρούσα Συμφωνία απαλλάσσεται από την καταβολή τελών χαρτοσήμου αλλά και από οποιοδήποτε άλλο τέλος και φόρο.

Επομένως, τα Μέρη συναποδέχθηκαν με ρητή πρόβλεψη τόσο στις Συμβάσεις Παραχώρησης όσο και στην από 31.05.2021 Σύμβαση Αποζημίωσης (αμφότερες κυρωθείσες με νόμο) ότι η αποζημίωση με γενεσιουργό αιτία Γεγονός Ευθύνης Δημοσίου θα καταβάλλεται στον Παραχωρησιούχο ακέραιη, απαλλαγμένη από τέλος χαρτοσήμου.

Επιπλέον, στην κατά τα άνω έχουσα ισχύ νόμου Σύμβαση Αποζημίωσης έχει προβλεφθεί με τον όρο 21 η δυνατότητα σύναψης σχετικής γραπτής συμφωνίας αποζημίωσης για τις τυχόν απώλειες του έτους 2021, ενώ περαιτέρω με τον όρο 26 συνομολογήθηκε ότι η εν λόγω αποζημίωση συνιστά πλήρη συμφωνία για τις απώλειες του Παραχωρησιούχου κατά το έτος 2020 επιφυλασσόμενος εντούτοις

ρητά κάθε σχετικού δικαιώματος και αξίωσής του για το επέκεινα του 2020 χρονικό διάστημα.

22. Ακολούθησε η από 01.09.2022 Σύμβαση Αποζημίωσης μεταξύ των ίδιων Μερών-Συμβαλλομένων περί αποζημίωσης των Παραχωρησιούχων για το πρώτο εξάμηνο του 2021, στην οποία περιλαμβάνεται το άρθρο 29, σύμφωνα με το οποίο «η συμφωνία αυτή γίνεται σε εκτέλεση του άρθρου 21 της από 31.05.2021 αποζημιωτικής συμφωνίας η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4810/2021» και η οποία δεν χρειάστηκε να υπαχθεί σε νομοθετική κύρωση.⁴ Στη σύμβαση αυτή απουσίαζε όρος περί απαλλαγής της αποζημίωσης από το τέλος χαρτοσήμου, συνάγεται όμως σαφώς ότι και αυτή η σύμβαση, η οποία συνήφθη σε εκτέλεση του άρθρου 21 της από 31.05.2021 αποζημιωτικής συμφωνίας, πρέπει να έχει την ίδια νομική αντιμετώπιση όπως και η προηγούμενη.

Κατά συνέπεια, η απαλλαγή της αποζημίωσης από τέλος χαρτοσήμου στις ανωτέρω Συμβάσεις ερείδεται σε ρητούς όρους των Συμβάσεων Παραχώρησης και σε ρητούς ειδικότερους όρους της από 31.5.2021 Σύμβασης Αποζημίωσης.

23. Ήδη η ερωτώσα Υπηρεσία προβληματίζεται κατ' ουσίαν για τη νομική αντιμετώπιση από άποψη απαλλαγής ή όχι από το τέλος χαρτοσήμου της καταβολής της αποζημίωσης που προβλέπεται δυνάμει των εγκεκριμένων Πρακτικών του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους 413/2023 και 414/2023 τα οποία εκδόθηκαν επί εξωδικαστικών αιτήσεων των Παραχωρησιούχων.

Τα Πρακτικά με αριθμό 413/2023 και 414/2023 του ΝΣΚ ενσωματώνουν σύμβαση συμβιβασμού, εδράζονται στην ίδια νομική αιτία, δηλαδή στους ίδιους ρητούς όρους των Συμβάσεων Παραχώρησης (3, 30.4.1 και 43.1.7) και εκείνων των ειδικότερων όρων (21, 26 και 34) της από 31.05.2021 Σύμβασης Αποζημίωσης, στην οποία άλλωστε υπήρξε ρητή πρόβλεψη επιφύλαξης του Παραχωρησιούχου για το επέκεινα του 2020 χρονικό διάστημα.

Επομένως, η αποζημίωση δυνάμει των 413/2023 και 414/2024 Πρακτικών του ΝΣΚ θα πρέπει να καταβληθεί απαλλαγμένη από το αναλογικό τέλος χαρτοσήμου, διότι ερείδονται στην ίδια νομική αιτία όπως και οι από 31.05.2021 και 01.09.2022 Συμβάσεις Αποζημίωσης, δηλαδή σε ρητούς όρους των ΣΠ καθώς και σε ρητούς ειδικότερους όρους της από 31.05.2021 Σύμβασης Αποζημίωσης, εξοπλισμένους με

---

⁴ Σε σχετικό ερώτημα της Διοίκησης το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους δέχθηκε ότι η τυχόν συμφωνία των Μερών για το έτος 2021, πέραν της έγγραφης κατάρτισής της, δεν χρήζει νομοθετικής κύρωσης (ΝΣΚ 84/2022).

τυπική δύναμη νόμου, με τους οποίους τα Μέρη συναποδέχθηκαν την καταβολή αυτής της αποζημίωσης ακέραιη, απαλλαγμένη από τέλος χαρτοσήμου. Η άποψη αυτή επιρρωνύεται από ρητή πρόβλεψη στις Συμβάσεις Παραχώρησης σύμφωνα με την οποία όπου στη νομοθεσία προβλέπεται διαφορετικά κατά τη στιγμή της πληρωμής, το ποσό της αποζημίωσης θα αυξάνεται κατά το ποσό του εν λόγω τέλους χαρτοσήμου, χρέωσης ή αμοιβής τρίτου.

Απάντηση

24. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, επί του τεθέντος ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Ε' Τμήμα) γνωμοδοτεί ομόφωνα ως εξής:

i) ο συμβιβασμός μεταξύ της εταιρείας F. A και του Ελληνικού Δημοσίου, της καταβαλλόμενης αποζημίωσης, ποσού ύψους 17.101.314,00 ευρώ, περί του οποίου εκδόθηκε το με αριθμό 413/2023 πρακτικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ερείδεται στην ίδια νομική αιτία όπως και οι από 31.05.2021 και 01.09.2022 Συμβάσεις Αποζημίωσης και ειδικότερα στους ρητούς όρους των Συμβάσεων Παραχώρησης 3, 30.4.1 και 43.1.7 και εκείνων των ειδικότερων όρων 21 και 34 της από 31.05.2021 Σύμβασης Αποζημίωσης και ως εκ τούτου θεωρείται ότι απαλλάσσεται του τέλους χαρτοσήμου.

ii) ο συμβιβασμός μεταξύ της εταιρείας F. B και του Ελληνικού Δημοσίου της καταβαλλόμενης αποζημίωσης, ποσού ύψους 10.886.820,00ευρώ, περί του οποίου εκδόθηκε το με αριθμό 414/2023 πρακτικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ερείδεται στην ίδια νομική αιτία όπως και οι από 31.05.2021 και 01.09.2022 Συμβάσεις Αποζημίωσης και ειδικότερα στους ρητούς όρους των Συμβάσεων Παραχώρησης 3, 30.4.1 και 43.1.7 και εκείνων των ειδικότερων όρων 21 και 34 της από 31.05.2021 Σύμβασης Αποζημίωσης και ως εκ τούτου θεωρείται ότι απαλλάσσεται του τέλους χαρτοσήμου.

Θεωρήθηκε

Αθήνα 25.10.2024

Ο Προεδρεύων

Η Εισηγήτρια

Ευστράτιος Ηλιαδέλης
Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Σταυρούλα Καλαμπαλίκη
Πάρεδρος ΝΣΚ